Nr 5

KURYER LITEWSKI

w Wilnie w Poniedziałek dnia 12 Stycznia v. s. 1820 roku

Obserwacye meterologiczne.	Czas obserwacyi	Wysokość Barom.	wys. Ther. Reau.	Wiatry	Odmia. w powie
	dnia 11 godz. 3 z połu.	27 cal. 3, 8, lin.	— 3,00 stopn.	Zachodni	Snieg
	— 11 godz. 9 wiecz.	27 — 5, 6, —	— 4 —	Zachodni	Pogoda
	— 12 godz. 7 zran.	27 — 10, 4, —	— 12, —	Zachodni	Pogoda

WIADOMOŚCI KRAJOWE

Przez rozkaz dzienny z dnia 10 grudnia: jenerał intendenta 2go woyska, jenerał-majora *Stala* 1, rozkazano liczyć w kawaleryi. Jenerał-major *Tarasow*, zostający przy naczelniku dywizyi czwartey pieszey naznaczony dowódcą teyże dywizyi na mieyscu jenerał- Majora *Nazimowa*, a ten dowódcą pierwszey brygady 24 dywizyi pieszey.

Cesarz Jegomość oświadcza swoje ukontentowanie dowódcom drugich batalionow półkow pieszych: odeskiego podpółkownikowi *Skalskiemu*, i wiatskiego majorowi *Zawalinowi*, za zachowanie ludzi w powierzonych im batalionach, w których, w przeciągu robot uskutecznionych w roku teraźnieyszym w okręgach woyskowych osad dywizyi ułańskiey buhskiey, nie było ani zbiegów ani chorych.

Przez rozkaz dzienny dnia 11 grudnia, uwolniony ze służby: dowodzca trzeciey brygady 27 dywizyi pieszey, jenerał-major *Ekeln*, z mundurem i gażą zupełną.

Przez rozkaz dzienny dnia 12 grudnia: półkownik *Chrapowicki* 2gi, dowódca drugiey brygady dywizyi buhskiey ułanow, wyniesiony na jenerał-majora. Dowódca wileńskiego arsenału *Buszujew* 1szy, także na jenerał-majora, zostawując obudwóch przy dawnieyszych obowiązkach.

Jego Cesarska Mość z ukontentowaniem widząc, iż woyskowe osady buhskiey dywizyi ułańskiey, pomyślnie zbliżają się do celu osad wojennych, i do znakomitego zmnieyszenia wydatkow Państwa, utrzymują się już od 1 listopada r. t. własném sianem, a od 1 stycznia roku następującego, będą już własny mieć prowiant w proporcyi połowiczney, oddaje zupełną sprawiedliwość pracom dowódzcy tey dywizyi; jenerałowi porucznikowi, Hrabi *Wittowi*, i oświadczając mu zupełną Swą wdzięczność, również ją oświadcza dowódcom dywizyi, brygad, półkow i szwadronow tey dywizyi.

Mianowani kawalerami ś. *Anny 1szey klassy*: kontr-admirałowie, *Ogilai* i *Elliot*; rzeczywisty radzca stanu, *Kudriawcow*; i jenerał-prowiantmeyster 4tey klassy *Abakumow*.

Ogólne prawidła około wypełnienia taryffy, na tamożniach rossyyskich (ob. K. L. N. 4).

1) Moc tey taryffy rozciąga się na wszystkie komory i przykomorki portowe i lądowe, ustanowione w cesarstwie rossyyskiém i królewstwie polskiém, oprócz będących na granicy azyatyckiey, dla których są oddzielne taryffy.

2) Działania tey taryffy, ma się zacząć od dnia 1 stycznia 1820 roku.

3) Zagraniczne towary, które przywiezione są do Rossyi w roku 1819 i do 1 stycznia 1820 roku cła nie opłaciły, mają płacić cło podług taryffy 1816 roku.

4) Towary, które podług tey taryffy pozwala się przywozić, do jakich mianowicie komor i przykomorkow, opisano jest w pierwszey części ustawy celney i w urządzeniu rossyyskich tamożni, w królestwie polskiém ustanowionych.

5) Za wszystkie przywożone zza granicy cudzoziemskie towary, a również za wszystkie wychodzące do cudzych krajow, cło stanowi się dwojakie:

a) od wagi, miary i liczby towarów;

i *b*) od ceny towaru, podług prawideł osobno w teyże taryffie przepisanych.

Cło naznacza się w srebrney rossyskiey monecie, ale się pobiera na komorach, w Cesarstwie rossyyskiem znaydujących się, bankowemi assygnacyami Państwa, podług celnego kursu, który ogłoszony będzie przy końcu każdego roku dla liczenia rzeczywistego poboru cła w biegu całego roku następującego, oprócz towarów lnianych, wełnianych i skórowych pruskiey roboty, od których podług świadectw o ich pochodzeniu, może bydź cło opłacane na granicy rossyyskiey lądowey, monetą srebrną rossyyską, a na tamożniach rossyyskich ustanowionych w królewstwie polskim, zostawuje się woli kupców, opłacać od wszystkich towarow cło srebrną rossyyską monetą lub asygnacyami, podług naznaczonego na każdy rok celnego kursu, lub też krążącą monetą polską.

6) Chociaż cło podług tey taryffy naznacza się dwojakie, to jest przywozowe i wewnętrzne czyli konsumpcyyne, jednakże przy opłacie cła od towarow pobierać oba razem bez rozdzielania.

7) Stałe potrącanie przy rewizyi naznacza się w osobnych tabellach: z przywoźnych towarow na wszystkie mokre, a z suchych na same tylko skórzane, lniane i wełniane towary pruskiey roboty; na dalsze zaś suche przywoźne towary stałego potrącania przy rewizyi

nie ustanawia się, ale się kładnie wzorowie podług osobney tabelli, dla przewodnictwa komorom ułożoney. Przyczem stanowi się za prawidło, iż każdy kupiec, niezgadzający się na potrącenie procentów przy rewizyi podług tey tabelli, ma prawo żądać przeważenia czystego towaru.

Od wszystkich zaś towarow wychodzących z Rossyi bez wyjątku, ustanawia się stałe potrącenie na rewizyi.

Au entyk podpisał: Prezydent Rady Państwa Piotr Xiążę *Łopuchin.*

Cesarz Jegomość dnia 28 listopada 1819 roku potwierdził zdanie Rady Państwa, stosownie do podania Ministra Skarbu i opinii wydziału ekonomii Państwa, iż rubel srebrny, w opłatach celnych, na rok 1820, liczyć się ma po 3 ruble 60 kop. assygnacyami.

Przez ukaz z dnia 17 grudnia 1819 roku do Rządzącego Senatu, Cesarz Jegomość potwierdził projekt artykułow dodatkowych do ustawy o poborze trunkowym w 29ciu guberniach wielko-rossyyskich.

Gazeta ryzka, *Zuschauer*, zawiera następujące *Programa uroczystego ogłoszenia Naywyżey potwierdzonego urządzenia dla chłopów inflantskich*, w Rydze d. 6 stycznia 1820.

Po odprawionem nabożeństwie w kościele katedralnym greko-rossyyskim, o godzinie pół do dwónastey południowey, zgromadzą się na pokojach w cesarskim zamku: członkowie kommissyi do wprowadzenia tego urządzenia, władz rządowych i sądowniczych, oraz urzędow miasta; sędziowie ziemscy powiatow wendeńskiego, dorpackiego i pernawskiego, zwołani łotewscy i estońscy ze stanu chłopów assessorowie sądow ziemskich i ryzkiego patrymonialnego sądu parafialnego; duchowieństwo różnych wyznań; marszałek gubernialny i powiatowi; marszałek seymowy; deputowani z powiatów i miast *Dorpatu* i *Pernawy*; wyższe władze woyskowe; szlachta; urzędnicy i starszyzna miasta; oficerowie gwardyi mieskiey. — W uroczystym porządku zgromadzeni udadzą się z JW. Jenerałem Gubernatorem i JW. Gubernatorem cywilnym (wśród odgłosu wszystkich dzwonów), za którymi postępować będzie w paradzie gwardya pieszа mieska, do przygotowanego na ten obchod i oświeconego kościoła ś. Jakuba. Podczas wchodzenia przygrywać będą organy. Wchodzących przyymie jeneralny superintendent psalmem 100. Oberpastor odprawi modlitwę. Pieśń z przygrywaniem muzyki. Odczytanie urzędowego uwiadomienia. *Odczytanie siedmiu pierwszych paragrafow Naywyżey potwierdzonego urządzenia dla chłopów*, po niemiecku przez sędziego ziemskiego powiatu ryzkiego, po estońsku przez sędziego ziemskiego powiatu dorpackiego. Pieśń z całą muzyką. Przemowa do obecnych reprezentantow łotyskich i estońskich; mowa stosowna do aktu w języku niemieckim; modlitwa za *Nayjaśnieyszego Cesarza panującego* i *Nayjaśnieyszy Dom Cesarski*; wszystko to z ambony przez jeneralnego superintendenta. *Te Deum* za Cesarza, z całą muzyką i odgłosem dzwonów. Błogosławieństwo od ołtarza przez jeneralnego superintendenta. Zgromadzeni powrócą, w takim jak przybyli porządku na zamek Cesarski Wielki obiad u JW. jenerał gubernatora Margrabiego *Paulucci*, na który zaproszeni też są wezwani na tę uroczystość Łotysze i Estończykowie.

F r a n c y a.

(z *korr. hamb.*) *Paryż dnia 27 grudnia.* Król i familija królewska, w towarzystwie Xięcia *Talleyrand* i Xięcia *Richelieu*, słuchali zawczoray mszy ś. w kaplicy pałacowey.

Margrabia *Marialva* złożył Królowi na oddzielney audyencyi list od swego Monarchy.

Pod *Chalons* wystąpiła z brzegów rzeka *Marna*, i zrządziła znaczne szkody.

Krąży niepewna pogłoska, że różnym oddziałom gwardyi narodowey rozdano ostre ładunki, dla zabezpieczenia się od napadu źle myślących. Fakcyoniści nasi są tego rodzaju, wyraża jedno z pism publicznych, że rząd nasz ma pociechę żyć w uczuciach większey massy narodu.

Na posiedzeniu izby deputowanych d. 24 t. m., Pan *Decazes* miał godną uwagi mowę. Odpowiadając na zarzut Pana *de la Bourdonnoye*, oświadczył między innemi: „że ministeryum potrafi obronić tron, rządzącą dynastyą i wolność.“

(z *gaz. berl.*) *Paryż dnia 29 grudnia.* Izba parów, na posiedzeniu d. 28 t. m., przyjęła, 138 głosami przeciw 9, prawo względem pierwszych sześciu dwónastych podatku na rok 1820. Na témże posiedzeniu postanowiono, ażeby prośba podana w rzeczy cofnienia prawa z d. 16 stycznia 1816, które skazywało na wygnanie królobóyców — z sali posiedzeń wyniesioną i podartą została.

Bawiący tu Xiążę *Paweł Wirtemberski* otrzymał od Króla, brata swego, wiadomość że nałożony na majątek jego sekwestr ustał; razem też odebrał list wzywający go do znaydowania się na zgromadzeniu stanów.

Dnia 27 t. m. pierwszy sąd woyskowy pierwszey dywizyi woyskowey roztrząsał i rozstrzygł sprawę Xięcia *Rovigo* (jenerał *Savary*). Jenerał ten znajomy jako jeden z naygorliwszych stronników *Bonapartego*, który i po drugiém zrzeczeniu się tronu pana swego, chciał mu towarzyszyć na wyspę ś. *Heleny*, a rozdzielony od niego przez Anglików, znalazł przytułek w *Smirnie* i *Turcyi*, d. 24 grudnia 1816 osądzony został zaocznie przez sąd wojenny na śmierć. Wiadomo, że niedawno przybył sam dobrowolnie i żądał rewizyi swego processu. Sąd woyskowy składał się z jenerała porucznika *Damas* prezydującego, i jenerałow *La Grange*, *Guilleminot*, i 6 innych oficerów różnego stopnia. Zaniesiona przeciw niemu skarga opartą była na następującym bez daty i zapisu bilecie: „Mianowałem doktora *Renoult* lekarzem więzień stanu; pozbawiono go mieysca a onto przecię był w upłynionym roku posłannikiem i powiernikiem naszym między wyspą *Elbą* a nami. Znany on jest w ministeryum, i wypełni należycie co od niego żądaném będzie. Znaydował się on na wyprawach we Włoszech, Egipcie i Polsce. (podpisano:) Xiążę *Rovigo.*“ Dawniey już pociągniono do odpowiedzi pomienionego doktora *Renoult*; ale ten utrzymywał jak naymocniey, że nie miał żadne-

go związku z wyspą *Elbą*. Małżonka Xięcia podała też za mężem swym prośbę, w którey wyraziła, że chociażby bilet ten był pisany przez Xięcia, co nie jest, niczegoby jednak nie dowodził, gdyż i doktor całey tey rzeczy zaprzecza, a nawet i z tey mniemaney korrespondencyi nic się takiego nie okazuje, coby występkiem było; w bilecie zaś nie masz nic o przedmiocie korrespondencyi, ani też o osobach z któremiby prowadzoną była. — Tymczasem owczasowy sąd woyskowy, który z powodu nieobecności Xięcia nie miał ze strony jego żadnego objaśnienia, uważał bilet ten za prawdziwy a brzmienię jego za dość wyraźne; uznał więc Xięcia za zdraycę i za zasługującego na karę śmierci.— W teraźnieyszém rozpoznaniu sprawy stanął znowu doktor *Renoult* jako świadek. Wątpił, żeby bilet ten był ręką Xięcia pisany; oraz zapewniał, że zawiera fałszywe względem niego fakta. Przeciwnie przysięgli pisarze uznali, ze bilet pisany jest ręką obwinionego. Xiążę wypierał się, a przynaymniey wątpił, żeby kiedy list ten pisał. W tey niepewności, zdający sprawę zostawił rozpoznaniu sądowemu: czy bilet pisany jest ręką obwinionego, lub nie, i trzymał się tylko drugiego punktu, że jenerał *Savary* przyjął od *Napoleona* mieysce jeneralnego inspektora żandarmeryi i zmienił na niém marszałka *Moncey*. Tłumaczył się z tego obrońca jego P. *Dupin*; że nie zdradził Króla i nie przyymował tey inspekcyi przed 28 marca; że ją objął na rozkaz ministra woyny Xięcia *Eckhmül* (*Davoust*) Zgadzaż się więc ze sprawiedliwością, karać tego, co był posłusznym, a omijać tego, co dał rozkaz?— Po wysłuchaniu obrońcy jego, i po namyśleniu się przez trzy kwadranse, uznany został Xiążę *Regio* jednomyślnie za *niewinnego*, i na rozkaz rady wojenney natychmiast uwolniony.

Marszałek *Lefebvre* (Xiąże gdański) jest bardzo chory.

PP. *Arnoult*, *Felix Desportes* i *Harel* przybyli tu z *Bruxelli*. *Bory de St. Vincent* jest oczekiwany.

Towarzystwo przyjaciół wolności druku nie przestało na wydanym przeciw sobie wyroku. Jeszcze tego ż dnia wszystkie osoby, które zrana sądową salę napełniały, zgromadziły się wieczorem u Pana *d'Argenson*, postanowiły appellować od wyroku i zgromadzić się znowu w przyszłym tygodniu, dla rozmówienia się w rzeczach publiczney sprawy, a mianowicie względem prawa wybierczego.

Prośba mieszkańców liońskich przeciw odmianie prawa wybierczego, ma mieć 14000 podpisów.

Naystarszy francuzki jenerał artylleryi, *L. A. Lamy*, umarł niedawno w departamencie *Aisne*, w 88 roku życia. Walczył on pod marszałkiem *de Sax* w Niderlandach, późniey w siedmioletniey woynie, a podczas rewolucyi był trzy razy tymczasowym naczelnym dowódcą woyska północnego, *Sambry* i *Mozy*.

Woda na *Sekwanie* przybyła bardzo znacznie.

PRUSSY.

Berlin, *dnia 3 stycznia*. N. Król wydał pod dniem 21szym grudnia r. z. do ministeryum spraw wewnętrznych i woyny pismo następującey osnowy:

„Z szczególnieyszém zadowolnieniem zapatrywałem się od lat czterech na wzrost tak ważney dla bezpieczeństwa państwa instytucyi obrony krajowey (Landwehr-Institut), i spostrzegałem, jak chętnie lud podeymował wynikające dla niego ztąd ofiary, i jak czynnie działały dla jey dobra władze woyskowe i cywilne. — Miło mi oddać im jawnie tę sprawiedliwość. Wszakże, urządzenie na bataliony, pułki i inspekcye wykazało w kolei doświadczenia wielorakie wady, którym zaradzić można,nie zmieniając bynaymniey istoty instytucyi,ani naruszając osobistych stosunków, wypływających z szczególney posady woyska liniiowego i woyska obrony krajowey. Postanowiłem był już w r. 1815., iż z należących teraz do jednego pułku liniiowego czterech batalionów obrony krajowey pierwszego wezwania, tylko trzy przeznaczonemi są do służby polowey; ta więc formacya, łącząca korzyść znaczney oszczędności (34 batalionów i szwadronów) z organizacyą stanowi wojennemu powiadającą, już teraz przez podział batalionów obrony krajowey, zmieniający wewnętrzny stan okręgów, ma bydź przygotowana. Tym końcem:

1) Z należących do jednego pułku liniiowego czterech batalionów obrony krajowey urządzić się mają trzy bataliony, rozdzielając okręgi ośmiu kompanij obrony krajowey, składających dotąd jeden pułk, na okręgi sześciu kompanij. Z każdego w ten sposób przeistoczonego dotychczasowego pułku obrony krajowey, dwa okręgi kompaniczne z tyląż okręgami innego naybliższego tegoż pułku wcielone będą do trzeciego batalionu.

2) Nowa ta formacya zasadza się na jeograficzném okręgów położeniu. Gdzie stosunki mieyscowe odmian dla garnizonów wymagają, mają mi bydź uczynione tym końcem propozycye.

Okrąg batalionowy, w którym główne mieysce pułku położone, przyłączony bydź ma do pierwszego batalionu, a okręg batalionowy, powstający ze złożenia dwóch kompaniy każdego dotychczasowego pułku obrony krajowey, należeć ma do batalionu trzeciego. Garnizony jazdy oznaczają się w miarę położenia mieyscowego.

Potrzebne nieznaczne odmiany co do munduru, mogą bydź przez zamianę uskuteczniónemi.

Wszystkie pułki obrony krajowey mieć będą numer na naramienniku takiego koloru, jak pułki liniiowe, do których należą, a oficerowie złote.

Należące do czterech pułków odwodowych półki obrony krajowey (po 6 kompaniy) mają również nosić na swym mundurze znaki swoich pułków liniiowych, a sześć kompaniy uformowanych z dotychczasowych pułków obrony krajowey, mieć będą na naramienniku numer swojego pułku liniiowego odwodowego. Tak n. p. kompanije uformowane z trzeciego poznańskiego pułku obrony krajowey otrzymają numer 33, a sześć kompaniy Poznańsko-Bydgoskiego pułku obrony krajowey, numer 35. Oprócz nazwiska prowincyonalnego, mają je-

(*)

szcze też pułki nazwisko skombinowanego 33 i 35, jak niemniey 34 i 36 pułku obrony krajowey.

3) Lubo nowo formowane bataliony, według dawnieyszego postanowienia tylko w liczbie 1,000 ludzi do służby polowey wychodzić będą, wszelakoż, stosownie do regulaminu oznaczonego w nim etatu, zachować mają w listach przynależącą im zupełną liczbę 1,600 ludzi. W przypadku woyny, użyta będzie w miarę okoliczności zbywająca liczba do tworzenia potrzebnych odwodów.

W każdey batalionowey zbrojowni znaydować się ma odtąd 1,200 karabinów. Z tych, wyruszający batalion w pochod, dostaje 1000, zbywające 200 pozostają w zbrojowni, dlatego, ażeby z odwodu trzech batalionów każdego pułku batalion z 600 ludzi natychmiast mógł bydź uzbrojonym.

Co się tu przepisało, jest ważném przez analogią i dla jazdy, do którey zgoła ninieysze rozporządzenia mają bydź, ile wypada, przystosowane; wszakże podczas woyny ma bydź jazda z sześciu batalionów obudwóch stanowiących brygadę pułków, i po jednym z każdego batalionu szwadronie z 162 głów, prócz oficerów i konowała, w skombinowane sześćszwadronowe pułki formowana.

Powyższe przepisy stosują się podobnież i do drugiego wezwania, w miarę wynikających z niego odmian, ale tak, iż stosunki obudwóch wezwań żadney względem siebie nie podlegają zmianie.

4) Skoro formacya ta ukończoną zostanie, liczba 28 inspekcyy obrony krajowey zmnieyszona będzie na 16. Mieć potém będą nazwisko brygad obrony krajowey i numer dywizyy linijowych, do których należą. Inspektorowie nazywają się dowódcami brygad obrony krajowey, odbywają wszelkie interessa ściągające się do obrony krajowey i zakładów woyska linijowego w dotychczasowym sposobie, zostają jednakże pod dowódzcą dywizyynym; wzajemne ich stosunki oznaczone będą osobną instrukcyą.

5) Wychodzący z tego powodu inspektorowie i dowódzcy batalionowi, których ja przeznaczę, będą w miarę swoich zdolności służbowych albo pensyonowani, albo z tymczasowym żołdem aż do przyszłego umieszczenia oddaleni, lub, jeżeli będzie sposobność, w woysku linijowém umieszczeni.

6) Teraźnieysi inspektorowie wspólnie z teraźnieyszymi dowódcami batalionowymi podadzą wyłączyć się mających oficerów, którzy po ukończoney nowey formacyi nadliczbowymi będą. Szczególniey, mniey zdatni do służby mają bydź wyłączeni.

7) Według tych zasadnych postanowień ma niezwłocznie ku ich wykonaniu dalsze przedsięwzięte bydź rozporządzenie, tak, ażeby całe dzieło formacyi niechybnie do epoki ćwiczeń obrony krajowey 1820 roku ukończone było.

Gwardya i grenadyery obrony krajowey pozostają na czas w obecnym porządku.

8) Wszelkie poprzedniczemi postanowieniami niezmiesione przepisy we względzie obrony krajowey, pozostają w mocy; gdzie zaś co do uzupełnienia, co do administracyi, etatów, i mianowicie przyszłego zakresu działania dowódców brygadowych, potrzebnemi się okażą odmiany w dawnieyszych rozporządzeniach, mają mi bydź propozycye w tey mierze uczynione. Berlin dnia 22 grudnia 1819 r.

(podp:) *Fryderyk Wilhelm.*

Berlin dnia 8 stycznia. Lubo Baron *Humboldt*, minister stanu, wyszedł z kommissyi wyznaczoney do ułożenia przyszłey konstytucyi stanowey, wspomniona jednak kommissya odbywa ciągle swoje czynności.

Pierwszy numer tegorocznego powszechnego zbioru praw dla państw pruskich, zawiera następujący edykt królewski:

„Fałsze, niegodny sposób pisania i nienawistna dążność, znamionujące umieszczane w różnych cudzoziemskich gazetach, a królewsko-pruskiego państwa, jego zarządu i urządzeń, tyczące się artykuły, są mi powodem do postanowienia następującego:

1) We wszystkich państwach moich nie ma bydź dozwolony i dopuszczony ani *wchod* ani *przechod* wszelkich w *Anglii* i *Francyi* w języku *niemieckim* wychodzących gazet.— 2) Zakazowi temu podlegają wszelkie gazety wychodzące w królestwie niderlandzkiém, bądź to w *tameczným oyczystym*, bądź w *francuzkim* i *niemieckim* języku, chybaby wyjątek od tego, przez pośrednictwo mojego przy N. Królu niderlandzkim poselstwa, był żądany i ode mnie dozwolony. Gdyby wbrew zakazowi temu gazety takowe kryjomo do czytania w kraju wprowadzane były, naówczas zamawiający onež, w razie odkrycia, podpadnie karze pieniężney 10 talarów za każdy, w ten sposób weszły pojedynczy exemplarz gazety, a w przypadku niemożności zapłacenia, odpowiedniey karze więzienia. Kary te za powtórzeniem wykroczenia podwojone będą. Usiłowanie przeprowadzania powyższych gazet przez państwa pruskie, karane będzie zabraniem exemplarzy gazet.— Urzędnicy krajowi, a mianowicie pocztowi, wniyście lub przeprowadzenie zakazanych gazet nad spodziewanie dopuszczający, lub ułatwiający, karani bydź mają według praw karnych, za rozmyślne, lub z opieszałości, wynikłe w tey mierze wykroczenie. Od tego zakazu wyłączone są tylko exemplarze rzeczonych gazet zagranicznych, przeznaczone dla ministeryum.— W *Berlinie* dnia 30 grudnia 1819.

(podpis.) *Fryderyk Wilhelm.*

W skutku powyższego edyktu kanclerz państwa Xiążę *Hardemberg* przesłał do władz, a szczególniey pocztowych, stosowny okolnik.

Wielkie Xięztwo Poznańskie

Poznań, dnia 10 stycznia. Xięztwo Ichmość Namiestnikostwo wyjechali ztąd d. 6 b. m. na niejaki czas do *Berlina* z całą swoją dostoyną rodziną.

Powszechny zbiór praw dla państw pruskich, wychodzący w języku niemieckim i polskim od r. 1817 w *Berlinie*, drukować się będzie odtąd w tuteyszey drukarni Wilh. *Dekera.*— W teyże drukarni jest teraz pod prassą polskie wydanie Nowego Testamentu nakładem Towarzystwa biblijnego berlińskiego.

Wolno Drukować. Ignacy Reszka Kom. Cenz. Czł.— w Wilnie w Drukarni Redakcyi.

NIDERLANDY.

Od brzegow Skaldy, dnia 29 grudnia. Podług listu z *Rio-Janeiro*, pod 5 październik, krążyła tam pogłoska, że usiłowano uwolnić *Bonapartego*. Na pokiebocie angielskim przyszły do gubernatora i admirała tamecznych stacyy rozkazy, o których rzeczywistości z pierwszego weyrzenia nikt wątpić nie mógł. Aż po zwyczaynych sekretnych probach, które instrukcyą są przepisane, fałsz ich odkryto. Podług tych rozkazów: więzień miał bydź natychmiast wysłanym na Przylądek; zdaje się więc, że było zamiarem uwolnić go w drodze na morzu. Tym końcem bogaci bonopartyści w Ameryce północney, jakoby osadzili pięć wielkich kaprów samymi francuzami, którym znaczna nagroda jest przyrzeczona. (Przed kilką miesiącami pisano w rzeczy samey o kaprze pod banderą napoleonowską, który na morzach afrykańskich miał bydź widziany.) Czy powyższe smiałe przedsięwzięcie z pewném posyłaniem dyamentów do Anglii i Hollandyi, albo nawet z pewnemi uwięzieniami ma jaki związek, poźniey się chyba okaże. (*z gaz. rysk. Zusch*).

TURCYA.

Stambuł, dnia 25 listopada. Odebrano tu wiadomość z *Algieru*, iż dey tameczny tém bardziey nie przyjął oświadczonych mu przez admirałów *Freemantle* i *Jurieu* żądań mocarstw europeyskich, iż poseł jego, który niedawno z *Londynu* powróoił, kłamiąc zuchwale, zapewnił go, że Anglija nie chce przeszkadzać teraźnieyszemu systematowi Barbaryyczyków. Fałsz ten był bardzo przyjemnym chciwości deja i łupiestwu Algierczyków. Odmienna wcale wiadomość nadeszła z *Tripolis*. Pokazują się tam dobroczynne skutki spokoynego systematu rządu. Handel wzrasta; żegluga idzie dobrze. Od d. 1 lipca 1818 żaden korsarz nie wypłynął z *Tripolis*, a dey tameczny prosił Anglii o pośrednictwo do zawarcia pokoju ze wszystkiemi chrześcijańskiemi mocarstwami, przyymując na siebie obowiązek nie napastowania żadney zagraniczney bandery.

Wielki sułtan mieszka jeszcze w letnim pałacu, z przyczyny, iż morowe powietrze weisnęło się nawet do seraju, i coraz bardziey się szerzy. Dotknęło rodziny wszystkich prawie ministrów Porty, i wkrótce przyydzie do tego stopnia, jak było w roku 1812. Wszystkie szpitale są napełnione choremi, a liczba przychodzących do zdrowia ma się do liczby umierających w stosunku jak 1 do 10. Ciągle ciepłe powietrze i wielki niedostatek wody są po części przyczyną nadzwyczaynego rozszerzenia się tey klęski.

W *Alepie* w Syryi, zaszły krwawe rozruchy. Wielkorządca tameczny, *Chorschild Achmet* Basza, były wielki wezyr, tak uciemiężał mieszkańców, iż mu wypowiedzieli posłuszeństwo; rozhukany lud uderzył na jego pałac, gdzie wszystkich ludzi w pień wyciął. Basza na czele kilku przychylnych sobie żołnierzy ratował się ucieczką i chce trzymać miasto w oblężeniu.

SZWECYA.

Sztokolm, dnia 24 grudnia. Królewic powrócił tu d. 18 b. m. z *Upsali*, gdzie żegnającemu go senatowi akademickiemu oświadczył, iż ze smutkiem tak prędko opuszcza uniwersytet, prosił oraz, aby uczniów o jego ukontentowaniu z ich postępków zapewniono. Profesorowie, którzy młodemu Królewicowi dawali naukę, otrzymali kosztowne tabakiery w podarunku.

Sposób lankasterski czyli wzajemnego uczenia, rozszerza się także w Szwecyi. Po powrócie wysłanego do Anglii ucznia, dla powzięcia dokładney wiadomości o tym sposobie założono już w tuteyszey stolicy trzy podobne szkoły. Toż samo uczyniono w *Norkoping* i t. d.

Król nasz wydał rozkaz, aby wszystkie pozostałe dochody z wyspy ś. *Bartłomieja* żyto na wsparcie nieszczęśliwych, którzy tam przez burze d. 21 września znaczną szkodę ponieśli.

Od 1 stycznia do 30 grudnia r. z. przywieziono tu towarów za 5 milionów 55,026 talarów, a wyprowadzono za 4,915,272 talarów.

Wolno Drukować. Ignacy Reszka Kom. Cenz. Czł. — w Wilnie w Drukarni Redakcyi

tami przez Biota, a z powtórnego wydania w Paryżu 1813 roku przełożona na język polski przez X. E. Sieradzkiego S. P. 8vo 2 tomy w Wilnie 1816. - - - - - rub. 2.

Na papierze kleiowym - rub. 2 kop. 50.

Ditto na pocztowym - - - - rub. 3.

Gryzelda powieść z Dekameronu J. Bokkacyusza, 8vo w Wilnie 1817. - - - - kop. 10.

Historyka, tudzież o łatwém i pożyteczném nauczaniu historyi przez J. Lelewela, 12mo w Wilnie 1815. - - - - - - - kop. 50.

Historyi Rzymskiey (*zbiór krótki*) Goldszmita, od założenia Rzymu aż do upadku cesarstwa rzymskiego na zachodzie, podług dwunastey edycyi z angielskiego na francuzki język przez W. D. Musset-Pataia, dla użytku prytaneów, liceów i szkół drugiego rzędu przełożony, a podług drugiey poprawney edycyi francuzkiey na polski język przez X. M. Olszewskiego przetłómaczony, 8vo 2 części, w Wilnie 1817. - - kop. 75.

Historyi Greckiey (*zbiór krótki*) od jey początku aż do zamienienia Grecyi w prowincyą rzymszą; przez Goldszmita po angielsku napisany, a podług dwunastey edycyi przez V. D. Musset-Pathaja na francuzki język przełożony; dzieło to w Anglii i Francyi dla szkół i pensyy przeznaczone, tłómaczył z fr. X. M. Olszewski, z trzemą kopersztychami. 2 Części, 8vo w Wilnie 1819. - - - - - kop. 75.

Kazania niedzielne X. F. Godlewskiego, 8vo, 4 części, w Wilnie 1817, 1818 i 1819. r. 1. k. 80.

Kazania świąteczne X. F. Godlewskiego 8vo w Wilnie 1819. - - - - kop. 75.

Kazanie o małey liczbie wybranych, napisane po fran. przez X. Massyllona, przetłumaczone na polski język przez X. M. Olszewskiego, 8vo w Wilnie 1818. - - - - kop. 15.

Kazanie na popielcową środę, o pobudkach nawrócenia, napisane po fran. przez X. Massyllona; przetłumaczone na polski język przez X. M. Olszewskiego, 8vo w Wilnie 1818. - kop. 15.

Kodex Szubrawski, z dwiema rycinami, 8vo w Wilnie 1819. - - - - kop. 30.

Kalendarz Gospodarski Litewski z różnemi wiadomościami pożytecznemi gospodarzowi i ryciną — na rok 1820. - - - kop. 10.

Kalendarz ścienny na rok 1820 - kop. 10.

Łaskawość Tytusa dramá napisana w języku włoskim przez Metastazego, a z tego na polski przełożona, 8vo w Wilnie 1817. - - kop. 50.

Miłostki Mirtyla przełożone z francuzkiego przez J. G. Wyżyckiego, 8vo w Wilnie 1816. kop. 30.

Mowa przy obchodzie żałobnego nabożeństwa za duszę ś. p. A. Dmóchowskiego, miana w Drui przez X. B. Nosewicza. 8vo w Wilnie 1816. k. 10.

Mowa P. Thomas obok z textem francuzkim. 8vo w Wilnie 1817. - - - - kop. 30.

Modlitwy Chrześciańskie, w Wilnie 1818. k. 15.

Nauka czytania pisma polskiego dla młodych dziatek, z różnym nabożeństwem, 8vo w Wilnie 1816. - - - - - - - kop. 5.

O pożytkach wynikających dla społeczności ludzkiey z nauki astronomii; z krótką rozprawą o źródle czyli początku fałszywey nauki astronomii; wyjątki z dzieła P. Bailli przez W. Karczewskiego, 8vo w Wilnie 1817. - kop. 15.

Oratorium siedmiu słów ostatnich Chrystusa na krzyżu, oraz krótka wiadomość o oratoryach przez F. G. 8vo w Wilnie 1817. - - - kop. 10.

Opisanie obchodu żałob. nabożeń. za duszę ś. p. T. Kościuszki odbytego w Mińsku, 8vo w Wilnie 1818. - - - - - - kop. 15.

Pamiętnik Magnetyczny Nr. IX. X. XI i XII. 8vo. w Wilnie 1818. roku - rub. sr. 2. kop. 50.

Pielgrzymka do Grobu Russa (Rousseau) 1819 kop. 30.

Początki Jeografii, 8vo w Wilnie 1816 kop. 5.

Przemówienie do zebraney Publiczności na obchód exekwialny JW. Wawrzeckiego przez A. Lachnickiego, 8vo w Wilnie 1817 - kop. 10.

Prawo Cywilne prywatne państwa Rossyyskiego, przez B. Kukolnika napisane, na polski język przetłumaczone przez S. Budnego, 8vo 2 tomy w Wilnie 1817 i 1819. - rub. 1. kop. 50.

Souriade (La) poëme en X. chants D'Ignace Krassitski traduit du polonais en fraçois par J. B. Lavoisier. Obok z textem polskim, oraz dodana pochwała Ignacego Krasickiego przez S. Hrab. Potockiego, 8vo w Wilnie 1817. - rub. sr. 1.

Na papierze pocztowym, rub. sr. 1. kop. 50.

Sposób zachowania drzew owocorodnych od wymarznięcia, ogłoszony przez M. Wazgirda, 8vo w Wilnie 1817. - - - - kop. 10.

Sposob na żydow czyli środki niezawodne zrobienia z nich ludzi uczciwych i dobrych obywateli, 8vo w Wilnie 1818. - - - - kop. 10.

Tygodnik Wileński (*pismo peryodyczne z czterech lat*) 8 tomów, 8vo w Wilnie 1816, 1817, 1818 i 1819 - - - - rub. 12.

Wpływ elektryczności na ekonomią źwierzęcą, czyli teoryczny wykład doświadczeń i postrzeżeń, wyciągniętych z rozmaitych sposobów elektryzowania jestestw żyjących w lekarskim względzie. Wyjątek z rękopismów ś. p. S. Stubielewicza, przeyrzany i wydany przez X. E. Sieradzkiego S. P. z portretem autora i dwiema tablicami rycin, 8vo 1819. - kop. 60.

Toż na pocztowym papierze - - rub. 1.

Wybor różnych gatunków poezyi, to jest: bajek, satyr, sielanek, tragedyy, komedyy, psalmów Dawida, pieśni, elegiy, epigramatów i nagrobków, 8vo w Wilnie 1818 - - - kop. 60.

Wybor modłów dla młodzieży chrześciańskiey z dodatkiem pieśni F. Karpińskiego i psalmów J. Kochanowskiego, z kopersztychem, oprawne do futerału, w Wilnie 1818 - - - kop. 30.

Wzory Rossyyskie w kajecie z 7 kart, kop. 30.

Ditto francuzkie w kajecie z 7 kart, kop. 30.

— Rossyyskie na półarkuszu. - - - 5.

— Polskie na półarkuszu. - - - 5.

— Niemieckie na czwiartce. - - - 5.

— Greckie na czwiartce. - - - - 5.

Zbiór nauki chrześciańskiey i obyczajowey, 8vo w Wilnie 1818. - - - - kop. 10.

Zbiór mów w różnych mieyscach mianych, oraz opisów żałobnego nabożeństwa po zgonie ś. p. T. Kościuszki z portretem, 8vo w Wilnie 1818. kop. 60.

Toż na papierze pocztowym. - kop. 75.

Złoty Ołtarzyk, xiążka do nabożeństwa z dwoma kopersztychami w Wilnie 1819. - kop. 75.

Ktoby zyczył otrzymać przez pocztę xiążki, zechce dosłać pieniądze pod adresem wyż pomienioney xięgarni, dokładając do rubla po 10 kop. srebr. na odległość 50, po 20 kop. na 100, mil, dla przesłania do mieysca wskazanego — Mniey jednak zapisywać nie można nad rubli trzy srébrem.

Doniesienie Teatralne.

1 W następującą srodę to jest dnia 14 stycznia bieżącego roku, na dochód Józefy Szymkaytowey, daną będzie nowa wielka Tragedya z francuzkiego P. Ducis, przekładania Karola Brodzińskiego w 4ch aktach, pod tytułem: ABUFAR czyli Familia Arabska.

---

1 Kamienica WW. Wilczyńskich Szambel. dwópiątrowa w mieście Wilnie pod Nrem 33. i 34 na Subocz ulicy rogiem na Wielką ulicę a frontem do domu Grunerta położona, jest do sprzedania, życzący umówić się o nią ma się udać do W. Rejenta Potrykowskiego w domu XX. Kamendułow pod S. Michałem mieszkającego.

Takowa awizacya może być przyjętą do druku, świadczę Urban Jazdowski Prez. Ziem. W.